

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUGALŲ VEISLIŲ APSAUGOS
ĮSTATYMAS**

2001 m. lapkričio 22 d. Nr. IX-618
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Įstatymas reglamentuoja fizinių ir juridinių asmenų santykius, susijusius su augalų veislių teisine apsauga ir naudojimu.
2. Įstatymas taikomas žemės ūkio ministro patvirtinto augalų genčių ir rūšių sąrašo veislėms.

2 straipsnis. Pagrindinės Įstatymo sąvokos

1. **Augalinė medžiaga** – augalai arba jų dalys.
2. **Augalo gentis** – taksonominė grupė, apimanti artimas, bendrą protėvį turinčias augalų rūšis.
3. **Augalo rūšis** – sisteminį vienetą sudaranti giminingų organizmų grupė, gyvojoje gamtoje užimanti tam tikrą nuolatinę bei palyginti pastovią vietą ir atliekanti savo funkcijas visuotinėje biologinėje medžiagų apykaitoje tik tai grupei specifiniu būdu.
4. **Augalo veislė** (toliau – **veislė**) – augalų grupė, priklausanti pačiam žemiausiam žinomam botaniniam taksonui, kuri, nepaisant to, ar ji visiškai atitinka veislės apsaugos sąlygas, turi šiam genotipui ar genotipų kombinacijai būdingas savybes, išsiskiria iš bet kurios kitos šių augalų grupės bent vienu būdingu požymiu ir dėl gebėjimo nekintamai daugintis išlaikant visus tos veislės augalams būdingus požymius laikoma atskiru vienetu.
5. **Augalų genčių ir rūšių sąrašas** – žemės ūkio ministro tvirtinamas augalų genčių ir rūšių, kurių veislėms taikomas šis Įstatymas, sąrašas.
6. **Botaninis taksonas** – bet kuri taksonominė augalų grupė (klasė, eilė, šeima, gentis, rūšis, porūšis, varietetas, forma).
7. **Dauginamoji medžiaga** – augalai arba jų dalys, naudojami atkurti ir dauginti tos pačios veislės augalus.
8. **Genotipas** – organizmo paveldimumo veiksmų visuma.
9. **Licencinė sutartis** – selekcininko raštiškas susitarimas su fiziniu ar juridiniu asmeniu, suteikiantis šiam asmeniui teisę nurodytoje teritorijoje sutartomis sąlygomis dauginti bei platinti veislės, kuriai taikoma teisinė apsauga, dauginamąją medžiagą.
10. **Licencinis užmokestis** – pagal licencinę sutartį mokamas užmokestis.
11. **Paraiška** – Lietuvos Respublikoje saugomų augalų veislių sąrašo tvarkytojui pateikiamų dokumentų, reikalingų suteikti veislei teisinę apsaugą, visuma.
12. **Selekcininkas**:
 - 1) vienas ar keli fiziniai asmenys, sukūrę ar atradę ir išskyrę naują augalo veislę;
 - 2) juridinis asmuo, kurio vienas ar keli darbuotojai pagal darbo sutartį arba atlikdami tarnybinių užduotį sukūrė ar atrado ir išskyrė naują augalo veislę;
 - 3) teisių perėmėjas, įgijęs turtines teises į veislę iš šios dalies 1 arba 2 punktuose nurodytų asmenų.
13. **Selekcinis užmokestis** – ūkininko ar kito žemės naudotojo selekcininkui mokamas užmokestis už savo ūkyje užaugintą ir toliau sėjai savo ūkyje naudojamą saugomos veislės dauginamąją medžiagą.

14. **Valstybės ūkiui svarbi saugoma veislė** – veislė, reikalinga užtikrinti tam tikrų savybių turinčios dauginamosios medžiagos tiekimą į rinką.

15. **Visuotinai žinoma veislė** – veislė, kuri tampa visuotinai žinoma nuo paraiškos padavimo veislės teisei apsaugai suteikti arba veislę įrašyti į oficialų veislių sąrašą bet kurioje valstybėje dienos, jeigu ši paraiška sudarė galimybes minėtai veislei suteikti teisinę apsaugą arba ją įrašyti į oficialų veislių sąrašą.

3 straipsnis. Veislės teisinės apsaugos sąlygos

Selekcininkui veislės teisinė apsauga suteikiama nustačius, kad veislė atitinka naujumo, išskirtinumo, vienodumo bei stabilumo reikalavimus, ir kai jai yra suteiktas šio Įstatymo 18 straipsnio reikalavimus atitinkantis pavadinimas.

4 straipsnis. Naujumas

1. Veislė laikoma nauja, jeigu iki paraiškos pateikimo datos jos dauginamoji ar augalinė medžiaga nebuvo parduota ar kitaip perleista naudoti kitiems asmenims paties selekcininko iniciatyva arba sutikimu:

1) Lietuvos Respublikoje – anksčiau kaip prieš vienerius metus;
2) kitos valstybės teritorijoje – anksčiau kaip prieš ketverius metus, o medžių, vynmedžių ir uogakrūmių veislių – anksčiau kaip prieš šešerius metus.

2. Parduodant ar kitaip perleidžiant veislės dauginamosios ar augalinės medžiagos valdymo teisę kitiems asmenims, veislės naujumas neprarandamas, jeigu:

1) padaryta žala selekcininkui arba jo teisių perėmėjui;
2) pagal sutartį buvo perleistos selekcininko teisės;
3) tai numatyta sutartyje, pagal kurią fizinis ar juridinis asmuo daugina atitinkamos veislės dauginamąją medžiagą selekcininko vardu, su sąlyga, kad selekcininkas nepraranda nuosavybės teisės į dauginamąją medžiagą ir kad dauginamoji medžiaga nenaudojama kitos veislės dauginamai medžiagai gaminti;

4) tai numatyta sutartyje, pagal kurią fizinis ar juridinis asmuo atlieka lauko bandymus ar laboratorinius tyrimus veislei įvertinti;

5) tai padaryta vykdant įstatymus ar administracinius įpareigojimus, ypač kai tai susiję su biologiniu saugumu ar veislės įrašymu į Lietuvos Respublikoje saugomų augalų veislių sąrašą;

6) kuriant veislę ar atliekant šios dalies 3–5 punktuose numatytus veiksmus, veislės augalinė medžiaga, kaip šalutinis ar perteklinis produktas, parduodama ar perduodama vartoti nenurodant veislės.

5 straipsnis. Išskirtinumas

1. Veislė laikoma išskirtine, jeigu ji bent vienu požymiu aiškiai skiriasi nuo bet kurios kitos iki paraiškos pateikimo datos visuotinai žinomos veislės.

2. Bet kuri kita veislė laikoma visuotinai žinoma nuo paraiškos padavimo veislės teisei apsaugai suteikti arba veislę įrašyti į oficialų veislių sąrašą bet kurioje valstybėje dienos, jeigu ši paraiška, atsižvelgiant į konkretų atvejį, sudarė galimybes minėtai veislei suteikti teisinę apsaugą arba ją įrašyti į atitinkamos valstybės oficialų veislių sąrašą.

6 straipsnis. Vienodumas

Veislė atitinka vienodumo reikalavimus, jeigu nepaisant galimų nukrypimų, susijusių su tam tikrais dauginimo ypatumais, ji yra vienoda pagal pagrindinius požymius.

7 straipsnis. Stabilumas

Veislė atitinka stabilumo reikalavimus, jeigu jos pagrindiniai požymiai išlieka nepakitę po daugkartinio dauginimo, o kai yra būtinas tam tikras dauginimo ciklas, – kiekvieno tokio dauginimo ciklo pabaigoje.

8 straipsnis. Lietuvos Respublikoje saugomų augalų veislių sąrašas

1. Lietuvos Respublikoje saugomų augalų veislių sąrašas (toliau – Saugomų veislių sąrašas) – sąrašas augalų veislių, kurioms Lietuvoje suteikta teisinė apsauga.
2. Saugomų veislių sąrašą sudaro ir tvarko Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas – Žemės ūkio ministerijos įgaliota institucija.

ANTRASIS SKIRSNIS PARAIŠKA SUTEIKTI VEISLEI TEISINĘ APSAUGĄ

9 straipsnis. Paraiškos pateikimas

1. Selekcininkas arba jo įgaliotas atstovas (toliau – pareiškėjas), pageidaujantis, kad jo sukurtai ar atrastai ir išskirtai veislei būtų suteikta teisinė apsauga, pateikia Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui paraišką suteikti veislei teisinę apsaugą.
2. Paraišką sudaro prašymas suteikti veislei teisinę apsaugą ir kiti dokumentai, kurių sąrašą, formą ir pateikimo tvarką nustato Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas.
3. Dėl kiekvienos veislės pateikiama atskira paraiška. Prašymas suteikti veislei teisinę apsaugą bei kiti su paraiška susiję dokumentai pateikiami lietuvių arba kita Saugomų veislių sąrašo tvarkytojo nustatyta kalba. Šiuo atveju pateikiamas oficialus vertimas į lietuvių kalbą.
4. Jeigu veislę sukūrė ar atrado ir išskyrė keli fiziniai ar keli juridiniai asmenys, pateikiama viena paraiška, nurodant kiekvieno jų nuosavybės dalį. Užsienio valstybių fiziniai ar juridiniai asmenys paraiškas pateikia per savo įgaliotą atstavą Lietuvos Respublikoje.
5. Paraiškos pateikimas Tarptautinės naujų augalų veislių apsaugos sąjungos šaliai narei ar Europos Sąjungos šaliai narei neapriboja pareiškėjo teisės, dar negavus atsakymo dėl veislės teisinės apsaugos suteikimo, pateikti paraišką Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui.
6. Paraiškos pateikimo data laikoma ta diena, kurią Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas gavo ir įregistravo šio straipsnio 2 dalyje nurodytus reikalavimus atitinkančią paraišką suteikti veislei teisinę apsaugą.

10 straipsnis. Paraiškos pirmenybės teisė

1. Paraiškos pirmenybė nustatoma pagal paraiškos pateikimo datą.
2. Pareiškėjas turi teisę pirmąją paraišką pateikti bet kurios Tarptautinės naujų augalų veislių apsaugos sąjungos šalies narės ar valstybės Europos Sąjungos narės kompetentingai institucijai. Jeigu prieš pateikiant paraišką Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui Lietuvoje jau buvo pateikta to paties pareiškėjo paraiška suteikti tai pačiai veislei teisinę apsaugą vienoje iš Tarptautinės naujų augalų veislių apsaugos sąjungos šalių narių ar Europos Sąjungos šalyje narėje, tai pareiškėjo prašymu paraiškos pirmenybė gali būti nustatoma pagal pirmosios paraiškos pateikimo datą. Šiuo atveju paraiška Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui turi būti pateikta ne vėliau kaip per dvylika mėnesių nuo pirmosios paraiškos pateikimo datos. Paraiškos pateikimo diena į šį laikotarpį neįeina.
3. Pareiškėjas, norintis pasinaudoti paraiškos pirmenybės teise šio straipsnio 2 dalyje nurodytu atveju, privalo ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo paraiškos pateikimo Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui dienos pateikti pirmosios paraiškos kopiją, patvirtintą ją priėmusios kompetentingos užsienio valstybės institucijos. Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas gali pareikalauti iš pareiškėjo papildomų dokumentų ar kitų įrodymų, patvirtinančių, kad abiejų paraiškų objektas yra ta pati veislė.
4. Selekcininkui suteikiama teisė per dvejus metus po to, kai pasibaigė paraiškos pirmenybės teisės galiojimo laikotarpis, nurodytas šio straipsnio 2 dalyje, o jeigu pirmoji paraiška buvo atmesta arba atsiimta, – per Saugomų veislių sąrašo tvarkytojo nustatytą laikotarpį nuo atmetimo ar atsiėmimo, Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui, kuriam jis pateikė paskesnę paraišką, šio Įstatymo nustatyta tvarka pateikti būtinus dokumentus ar medžiagą tyrimams, numatytiems šio Įstatymo 11, 12 ir 13 straipsniuose.

5. Tokie veiksmai kaip kitos paraiškos padavimas tos pačios veislės teisei apsaugai suteikti, paraiškos viešas paskelbimas arba veislės, nurodytos pirmojoje paraiškoje, panaudojimas, jeigu tai įvyksta per šio straipsnio 2 dalyje nurodytą laikotarpį, nesudaro pagrindo Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui pateiktą paraišką atmesti. Tokie veiksmai taip pat nesudaro pagrindo jokioms trečiųjų šalių teisėms atsirasti.

6. Kai selekcininkas šio Įstatymo 36 straipsnyje nustatyta tvarka pateikia skundą dėl pareiškėjo, kuris neturėjo teisės į veislės apsaugą, ir Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas priima sprendimą šiuo pagrindu nesuteikti veislei teisinės apsaugos, selekcininkas turi teisę reikalauti, kad atmestosis paraiškos data būtų laikoma jo paraiškos pateikimo data. Šiuo atveju selekcininkas privalo pateikti paraišką Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui per vieną mėnesį nuo sprendimo nesuteikti veislei teisinės apsaugos priėmimo.

TREČIASIS SKIRSNIS

PARAIŠKOS EKSPERTIZĖ IR VEISLĖS TECHNINIS PATIKRINIMAS

11 straipsnis. Išankstinė paraiškos ekspertizė

1. Išankstinę paraiškos ekspertizę per vieną mėnesį nuo paraiškos pateikimo dienos atlieka Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas. Ekspertizės metu nustatoma paraiškos pirmenybė, taip pat ar paraiška atitinka Saugomų veislių sąrašo tvarkytojo nustatytus reikalavimus.

2. Per vieną mėnesį nustatęs, kad pateikti dokumentai neatitinka nustatytų reikalavimų, Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas raštu praneša apie tai pareiškėjui. Pareiškėjui per Saugomų veislių sąrašo tvarkytojo nurodytą terminą ištaisius nustatytus trūkumus, paraiškos pateikimo data laikoma ta diena, kurią Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas gavo ir įregistravo paraišką suteikti veislei teisinę apsaugą. Jeigu trūkumai neištaisomi, paraiška laikoma nepaduota ir pareiškėjui apie tai pranešama raštu.

3. Jeigu paraiška atitinka nustatytus reikalavimus, Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas apie tai raštu praneša pareiškėjui.

12 straipsnis. Pagrindinė paraiškos ekspertizė

1. Pagrindinę paraiškos ekspertizę per Saugomų veislių sąrašo tvarkytojo nustatytą laikotarpį, kuris skaičiuojamas nuo paraiškos pateikimo dienos, atlieka Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas.

2. Pagrindinės ekspertizės metu nustatoma, ar paraiškoje dėl veislės teisinės apsaugos nurodyta veislė yra nauja, ar pareiškėjas turi teisę pateikti šią paraišką, ar pasiūlytas pavadinimas atitinka šio Įstatymo 18 straipsnio reikalavimus.

3. Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas, nustatęs, kad veislė neatitinka šio straipsnio 2 dalyje nustatytų reikalavimų, apie tai raštu praneša pareiškėjui. Jeigu pareiškėjas nustatytų trūkumų nepašalina, Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas priima sprendimą atmesti paraišką ir apie tai raštu praneša pareiškėjui.

13 straipsnis. Veislės techninis patikrinimas

1. Atlikus išankstinę ir pagrindinę paraiškos ekspertizes, atliekamas veislės techninis patikrinimas. Jo metu tyrimais nustatoma, ar veislė atitinka išskirtinumo, vienodumo ir stabilumo reikalavimus.

2. Veislės techninis patikrinimas Saugomų veislių sąrašo tvarkytojo sprendimu taip pat laikomas atliktu, jeigu veislės išskirtinumas, vienodumas bei stabilumas buvo įvertintas ir pripažintas kitos valstybės kompetentingos institucijos ir pareiškėjas pateikė visus šį faktą patvirtinančius dokumentus bei šios institucijos sutikimą naudotis jos atlikto veislės techninio patikrinimo duomenimis.

14 straipsnis. Veislės techninio patikrinimo organizavimas ir rezultatai

1. Už veislės techninį patikrinimą yra atsakingas Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas. Veislės techninį patikrinimą Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas gali atlikti pats arba naudotis šalies ar užsienio valstybių kompetentingų institucijų paslaugomis.

2. Už veislės techninį patikrinimą pareiškėjas moka Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui arba kompetentingai šalies ar užsienio valstybės institucijai, kuri atliko veislės techninį patikrinimą, pagal jų nustatytus įkainius.

3. Jeigu veislės techninio patikrinimo rezultatai atitinka šio Įstatymo nustatytus išskirtinumo, vienodumo ir stabilumo reikalavimus ir pareiškėjas yra atsiskaitęs už veislės techninį patikrinimą šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas atlieka oficialų veislės aprašymą ir paima veislės dauginamosios medžiagos kontrolinį pavyzdį saugoti.

4. Nustačius, kad veislė neatitinka šio straipsnio 3 dalyje nurodytų reikalavimų ir (arba) pareiškėjas nėra atsiskaitęs už veislės techninį patikrinimą, Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas priima sprendimą paraišką atmesti ir apie tai raštu praneša pareiškėjui.

5. Dokumentus, susijusius su paraiškos ekspertize ir veislės techniniu patikrinimu, Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas saugo visą veislės apsaugos galiojimo laikotarpį.

15 straipsnis. Laikinoji teisinė apsauga

Selekcininko interesai saugomi ir laikotarpiu nuo paraiškos suteikti veislei teisinę apsaugą pateikimo dienos iki teisinės apsaugos veislei suteikimo. Šios laikinosios teisinės apsaugos laikotarpiu selekcininkas turi teisę reikalauti iš asmens, pažeidusio jo teises, nurodytas šio Įstatymo 26 straipsnyje, atlyginti nuostolius.

16 straipsnis. Informacijos skleidimas

Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas oficialiame leidinyje skelbia informaciją apie:

- 1) gautas, atsiimtas ir atmestas paraiškas;
- 2) paraiškose siūlomus veislių pavadinimus;
- 3) veisles, kurioms suteikta teisinė apsauga, jų selekcininkus ir (ar) selekcininkų įgaliotus atstovus;
- 4) veisles, kurioms suteikta laikinoji teisinė apsauga;
- 5) selekcininkų ir (ar) jų įgaliotų atstovų pasikeitimus;
- 6) sprendimus dėl veislės apsaugos pripažinimo negaliojančia, šios apsaugos panaikinimo ar pratęsimo;
- 7) kitą Saugomų veislių sąrašo tvarkytojo nustatytą informaciją.

KETVIRTASIS SKIRSNIS VEISLĖS PAVADINIMO SUTEIKIMAS IR NAUDOJIMAS

17 straipsnis. Veislės pavadinimas

1. Veislei turi būti suteiktas pavadinimas pagal jos gentinę priklausomybę. Pavadinimas nurodomas pareiškėjo teikiamoje paraiškoje.

2. Įrašius veislę į Saugomų veislių sąrašą, visais atvejais veislė turi būti vadinama jai suteiktu pavadinimu. Tas pats veislės pavadinimas turi būti naudojamas ir pasibaigus veislės teisinės apsaugos laikotarpiui.

18 straipsnis. Veislės pavadinimo reikalavimai

1. Veislės pavadinimas turi padėti tą veislę identifikuoti. Veislės pavadinimas negali būti sudarytas vien tik iš skaitmenų, išskyrus atvejus, kai jau yra nusistovėjusi tokia veislių žymėjimo tvarka. Pavadinimas neturi klaidinti arba sukelti painiavos dėl veislės požymių, jos vertės ar identiškumo, selekcininkų tapatybės. Jis turi skirtis nuo kiekvieno kito pavadinimo, kuriuo Lietuvoje ar Tarptautinės naujų augalų veislių apsaugos sąjungos šalyje narėje pavadintos tos pačios ar artimai susijusios augalo rūšies veislės.

2. Anksčiau įgytos trečiųjų asmenų teisės neturi būti pažeidžiamos. Naujai veislei negali būti suteikiamas pavadinimas veislės, kurios teisinės apsaugos galiojimas yra pasibaigęs.
3. Pavadinimas turi atitikti bendrinės lietuvių kalbos normas.

19 straipsnis. Veislės pavadinimo pakeitimas

Veislės pavadinimas gali būti pakeistas selekcininko prašymu arba teismo sprendimu.

PENKTASIS SKIRSNIS

VEISLĖS TEISINĖS APSAUGOS SUTEIKIMAS, TRUKMĖ IR PANAIKINIMAS

20 straipsnis. Veislės teisinės apsaugos įsigaliojimas

1. Nustatęs, kad augalo veislė atitinka šio Įstatymo 3 straipsnyje nurodytas veislės teisinės apsaugos sąlygas, Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas priima sprendimą įrašyti veislę siūlomam pavadinimu į Saugomų veislių sąrašą ir raštu praneša apie tai pareiškėjui. Sprendime nurodomas veislės pavadinimas, jos selekcininkas, veislės aprašymas, veislės apsaugos galiojimo laikas.
2. Veislę įrašius į Saugomų veislių sąrašą, selekcininkui išduodamas veislės teisinės apsaugos pažymėjimas. Pažymėjimo formą nustato Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas.
3. Apsauga veislei suteikiama nuo jos įrašymo į Saugomų veislių sąrašą dienos.

21 straipsnis. Teisinės apsaugos veislei nesuteikimas

Jeigu veislė neatitinka šio Įstatymo reikalavimų, Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas nusprendžia neįrašyti veislės į Saugomų veislių sąrašą ir apie tai raštu praneša pareiškėjui.

22 straipsnis. Veislių teisinės apsaugos galiojimo laikas

1. Bulvių, medžių, uogakrūmių ir vynmedžių veislių teisinė apsauga galioja 30 metų, o visų kitų augalų – 25 metus nuo įrašymo į Saugomų veislių sąrašą dienos.
2. Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas selekcininko ar jo įgalioto atstovo prašymu turi teisę veislės teisinės apsaugos laikotarpį pratęsti, bet ne ilgiau kaip 5 metams. Teisinės apsaugos laikotarpis pratęsiamas, jeigu Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui iki veislės teisinės apsaugos termino pabaigos selekcininkas ar jo įgaliotas atstovas raštu pateikia prašymą pratęsti šį laikotarpį.
3. Veislės teisinė apsauga nustoja galioti nepasibaigus šiame straipsnyje nustatytiems terminams, jeigu selekcininkas pateikia raštišką atsisakymą Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui. Veislės teisinės apsaugos pasibaigimo data gali būti nurodyta selekcininko prašyme. Jeigu data nenurodyta, atsisakymas įsigalioja kitą dieną nuo prašymo gavimo dienos.

23 straipsnis. Veislės teisinės apsaugos pripažinimas negaliojančia

1. Veislės teisinė apsauga pripažįstama negaliojančia nuo veislės įrašymo į Saugomų veislių sąrašą dienos, jeigu:
 - 1) paaiškėja, kad apsaugos suteikimo metu veislė neatitiko naujumo ar išskirtinumo reikalavimų;
 - 2) veislei buvo suteikta apsauga vadovaujantis tik selekcininko pateikta informacija, bet veislė apsaugos suteikimo metu iš tikrųjų neatitiko vienodumo ar stabilumo reikalavimų pagal šio Įstatymo 6 ir 7 straipsnių nuostatas;
 - 3) nustatyta, kad veislės apsauga buvo suteikta asmeniui, kuris neturėjo tokios teisės.
2. Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas, nustatęs šio straipsnio 1 dalyje nurodytas aplinkybes, priima sprendimą pripažinti veislės apsaugą negaliojančia ir apie tai raštu praneša selekcininkui.

24 straipsnis. Veislės teisinės apsaugos panaikinimas

1. Veislės teisinė apsauga panaikinama, jeigu:

1) Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas nustato, kad veislė neatitinka vienodumo ir stabilumo reikalavimų pagal šio Įstatymo 6 ir 7 straipsnių nuostatas;

2) selekcininkas Saugomų veislių sąrašo tvarkytojo prašymu nepateikė informacijos, dokumentų ar kitos medžiagos, patvirtinančios, kad veislė palaikoma išsaugant visas jai būdingas savybes;

3) Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas nustato, kad veislės pavadinimas neatitinka šio Įstatymo reikalavimų, o selekcininkas nepasiūlė kito tinkamo pavadinimo;

4) selekcininkas nesumokėjo valstybės nustatytos rinkliavos už veislės teisinę apsaugą.

2. Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas privalo raštu pranešti selekcininkui, kad veislės apsauga gali būti panaikinta dėl šio straipsnio 1 dalyje nurodytų priežasčių, ir nustatyti laikotarpį, per kurį jos būtų pašalintos.

3. Jeigu selekcininkas per šio straipsnio 2 dalyje nurodytą laikotarpį nepašalina nurodytų veislės apsaugos panaikinimo priežasčių, Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas priima sprendimą panaikinti veislės teisinę apsaugą ir apie tai raštu praneša selekcininkui.

4. Selekciniškai nuo veislės teisinės apsaugos panaikinimo dienos netenka šio Įstatymo 26 straipsnyje numatytų teisių.

25 straipsnis. Valstybės rinkliava

Už Saugomų veislių sąrašo tvarkytojo teikiamas paslaugas nustatoma ir mokama valstybės rinkliava Rinkliavų įstatymo ir Vyriausybės nustatyta tvarka.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS SELEKGININKO TEISĖS IR PAREIGOS

26 straipsnis. Selekciniško teisės

1. Atsižvelgdamas į šio Įstatymo 28 ir 29 straipsnių nuostatas, selekciniško turi teisę duoti sutikimą asmenims atlikti su saugomos veislės dauginamąja medžiaga susijusius šiuos veiksmus:

- 1) gaminti ir dauginti;
- 2) paruošti dauginimo tikslams;
- 3) siūlyti parduoti;
- 4) parduoti ar kitaip realizuoti;
- 5) eksportuoti;
- 6) importuoti;
- 7) sandėliuoti ją šios dalies 1–6 punktuose nurodytais tikslais.

2. Asmenys, naudojantys veislę pagal licencinę sutartį, privalo pranešti selekciniško apie padaugintą, parduotą bei kitaip realizuotą dauginamąją medžiagą, jeigu kitaip nenumatyta licencinėje sutartyje.

3. Naudojant augalinę medžiagą, gautą saugomos veislės dauginamąją medžiagą panaudojus be licencinės sutarties, būtina gauti selekciniško sutikimą, išskyrus atvejį, kai selekciniško turėjo protingą galimybę įgyvendinti savo teises, susijusias su šia dauginamąja medžiaga.

27 straipsnis. Selekciniško teisių taikymas iš esmės išskirtoms ir kai kurioms kitoms veislėms

1. Šio Įstatymo 26 straipsnio nuostatos taip pat taikomos:

1) veislėms, iš esmės išskirtoms iš saugomos veislės, jeigu ši saugoma veislė pati nėra iš esmės išskirta veislė;

2) veislėms, kurios aiškiai nesiskiria nuo saugomos veislės pagal šio Įstatymo 5 straipsnio 1 dalies nuostatas;

3) veislėms, kurių dauginamoji medžiaga gali būti dauginama tik naudojant saugomą veislę.

2. Veislė laikoma išskirta iš kitos, toliau vadinamos pirminės, veislės, kai:

1) ji iš esmės išskirta iš pirminės veislės arba iš kitos veislės, kuri pati yra iš esmės išskirta iš pirminės veislės, išsaugant pagrindines pirminės veislės savybes, nulemtas jos genotipo arba genotipų kombinacijos;

2) ji aiškiai skiriasi nuo pirminės veislės, bet atitinka pirminę veislę pagal pagrindinius požymius, nulemtus šios veislės genotipo ar genotipų kombinacijos, nors turi išimtinių skirtumų, atsiradusių išskiriant šią veislę.

3. Iš esmės išskirtos veislės gali būti gaunamos, pavyzdžiui, atrenkant natūralų arba indukuotą mutantą ar somatinį klonuotą variantą, darant pirminės veislės augalų atranką, grįžtamuosius kryžminimus arba taikant genų inžinerijos metodus.

28 straipsnis. Selekcinių teisių išimtys

1. Veislė gali būti naudojama be selekcinių sutikimo:

1) asmeniniams poreikiams, nesiekiant komercinių tikslų;

2) moksliniams tikslams;

3) naujoms veislėms kurti ir šio Įstatymo 26 straipsnyje nurodytiems veiksams su šiomis veislėmis atlikti, išskyrus atvejus, kai taikomos šio Įstatymo 27 straipsnio nuostatos.

2. Ūkininkai ir kiti žemės naudotojai gali naudoti saugomą veislę be selekcinių sutikimo, kai:

1) savo ūkyje ar naudojamoje žemėje išaugintos saugomos veislės derliaus dauginamąją medžiagą naudoja savo ūkio reikmėms;

2) moka selektinį užmokestį selekcininkui. Šio užmokesčio dydis ir mokėjimo tvarka nustatomi selekcininko arba jo įgalioto atstovo ir ūkininko ar kito žemės naudotojo tarpusavio susitarimu. Jei tokio susitarimo nėra, užmokestis turi sudaryti ne mažiau kaip 50 procentų vidutinio licencinio užmokesčio, mokamo Lietuvoje už tos pačios augalų rūšies sertifikuojamos žemiausios kategorijos dauginamąją medžiagą.

3. Šio straipsnio 2 dalies nuostatos taikomos ūkininkams ir kitiems žemės naudotojams tik tais atvejais, jeigu jie:

1) augina savame ūkyje ar naudojamoje žemėje šių rūšių augalus: avižas, miežius, rugius, minkštuosius ir kietuosius kviečius, kvietrugius, rapsus, linus (išskyrus pluoštinius), žirnius, pupas, vikius, lubinus, liucernas, bulves;

2) savo ūkyje ar naudojamoje žemėje išaugintos šios dalies 1 punkte minėtų rūšių Lietuvoje saugomos veislės (išskyrus hibridinę ar sintetinę veislę) dauginamąją medžiagą naudoja tolesniam dauginimui savo ūkyje.

4. Ūkininkai ir kiti žemės naudotojai gali nemokėti šio straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodyto užmokesčio, jeigu jų ūkio ar naudojamos žemės dydis neviršija žemės ūkio ministro nustatyto dydžio.

5. Ūkininkai ir kiti žemės naudotojai, dauginantys saugomų veislių sertifikuotą dauginamąją medžiagą, selekcininkų reikalavimu privalo jiems pateikti duomenis apie saugomos veislės dauginamosios medžiagos naudojimą.

29 straipsnis. Veiksmai, kai netaikoma veislės apsauga

Veislės apsauga netaikoma, jei atliekami veiksmai yra susiję su bet kuria saugomos veislės dauginamąja ar augaline medžiaga arba 27 straipsnyje nurodyta veisle, kuri buvo parduota ar kitokiu būdu realizuota valstybėje, priklausančioje Tarptautinei naujų augalų veislių apsaugos sąjungai, paties selekcininko arba jo sutikimu, ar su bet kokia augaline medžiaga, gauta iš minėtos dauginamosios medžiagos, jeigu šie veiksmai:

1) nesusiję su tolesniu tos veislės dauginamosios medžiagos dauginimu;

2) nesusiję su dauginamosios ar augalinės medžiagos išvežimu į valstybes, kuriose teisiškai nesaugomos šių augalų genčių ar rūšių veislės, išskyrus augalinės medžiagos išvežimą galutinai suvartoti.

30 straipsnis. Selekcininko teisių perėjimas

1. Fiziniai ir juridiniai asmenys, nuosavybės teise įgiję veislę, privalo pateikti Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui šį faktą patvirtinančius dokumentus.
2. Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas patikrina gautus dokumentus ir per vieną mėnesį nuo prašymo gavimo įregistruoja naują selekcininką.

31 straipsnis. Selekcininko pareigos

Saugomų veislių sąrašo tvarkytojo nurodymu selekcininkas privalo pateikti saugomos veislės dauginamosios medžiagos pavyzdžius veislės kontroliniam pavyzdžiui atnaujinti arba platinamos veislės tapatumui ir kitoms savybėms patikrinti.

SEPTINTASIS SKIRSNIS LICENCINĖS SUTARTYS

32 straipsnis. Licencinių sutarčių sudarymas

1. Saugomos veislės selekcininkas (licenciaras) gali duoti sutikimą, kad šio Įstatymo 26 straipsnyje išvardytus veiksmus atliktų kitas asmuo (licenciatas). Tam sudaroma licencinė sutartis.
2. Licenciatas negali perduoti trečiajam asmeniui teisių atlikti 26 straipsnyje išvardytus veiksmus, jeigu licencinėje sutartyje nenumatyta kitaip.
3. Saugomos veislės selekcininkas, sudaręs licencinę sutartį, turi ją pateikti registruoti Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui.

33 straipsnis. Licencinių sutarčių rūšys

1. Selekcininkas turi teisę sudaryti:
 - 1) išimtinę licencinę sutartį;
 - 2) paprastą licencinę sutartį.
2. Išimtinės licencinės sutarties sudarymas apriboja selekcininko teisę naudoti veislę pagal perduotas licenciatui teises.
3. Paprastos licencinės sutarties sudarymas neapriboja šio Įstatymo nustatytų selekcininko teisių.

34 straipsnis. Licencinių sutarčių reikalavimai

Licencinė sutartis turi būti sudaryta raštu. Joje nurodoma:

- 1) šalių rekvizitai;
- 2) augalo rūšies ir veislės pavadinimas;
- 3) veislės naudojimo tikslai, būdai ar metodai;
- 4) veislės naudojimo teritorija;
- 5) licencinės sutarties galiojimo terminas;
- 6) šalių teisės ir pareigos, atsakomybė;
- 7) licencinio užmokesčio dydis, mokėjimo terminai ir tvarka;
- 8) ginčų sprendimo tvarka;
- 9) kitos įstatymams ir kitiems teisės aktams neprieštaraujančios sąlygos.

35 straipsnis. Priverstinė licencinė sutartis

1. Priverstinė licencinė sutartis gali būti sudaroma, jeigu valstybėje trūksta valstybės ūkiui svarbios saugomos veislės dauginamosios medžiagos arba selekcininkas per 3 metus nuo

valstybės ūkiui svarbios veislės įrašymo į Saugomų veislių sąrašą jos nedaugina. Fizinis ar juridinis asmuo, norintis sudaryti priverstinę licencinę sutartį, gali kreiptis į Saugomų veislių sąrašo tvarkytoją.

2. Priverstinė licencinė sutartis sudaroma ir nutraukiama Saugomų veislių sąrašo tvarkytojo sprendimu.

3. Licencinis užmokestis už veislės naudojimą pagal priverstinę licencinę sutartį nustatomas Saugomų veislių sąrašo tvarkytojo sprendimu ir prilyginamas vidutiniam tos augalų rūšies dauginamosios medžiagos licenciniam užmokesčiui Lietuvoje.

4. Selekcininkas privalo parduoti licenciatui veislei padauginti būtiną pradinę dauginamąją medžiagą už tokią kainą, kuri vidutiniškai mokama už kitų tos augalo rūšies veislių dauginamąją medžiagą.

5. Priverstinė licencinė sutartis gali būti sudaroma ne ilgesniam kaip 4 metų laikotarpiui. Selekcininkas gali kreiptis į Saugomų veislių sąrašo tvarkytoją su prašymu sutrumpinti priverstinės licencinės sutarties terminą arba sutartį nutraukti, jeigu nelieta priežasčių, dėl kurių ji buvo sudaryta, arba jeigu licenciatas nesilaiko licencinėje sutartyje nustatytų sąlygų.

6. Priverstinės licencinės sutarties sudarymas neapriboja šio Įstatymo nustatytų selekcininko teisių.

7. Ginčus, kylančius dėl priverstinės licencinės sutarties sudarymo ir nutraukimo, sprendžia teismas.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS

SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS, APSKUNDIMAS BEI SKUNDŲ NAGRINĖJIMAS

36 straipsnis. Paraiškos apskundimas

1. Apie paraiškos įregistravimą paskelbus viešai, kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę susipažinti su paraiškos dokumentais, veislės techninio patikrinimo rezultatais bei veislės aprašymu.

2. Suinteresuoti asmenys iki sprendimo dėl veislės apsaugos suteikimo arba nesuteikimo dienos gali kreiptis į Saugomų veislių sąrašo tvarkytoją su skundu dėl netinkamo pareiškėjo, taip pat dėl to, kad veislė neatitinka šio Įstatymo 3 straipsnyje nurodytų apsaugos sąlygų. Skundai dėl veislės pavadinimo gali būti pateikti per 3 mėnesius nuo paraiškos paskelbimo dienos. Kartu su skundu turi būti pateikti skundą pagrindžiantys dokumentai ar kita medžiaga. Skundą pateikęs asmuo turi teisę bet kada jį atsiimti.

3. Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas apie gautą skundą ar jo atsiėmimą privalo raštu pranešti pareiškėjui.

37 straipsnis. Apeliacinė taryba

1. Pareiškėjų skundams dėl Saugomų veislių sąrašo tvarkytojo sprendimų, taip pat skundams dėl nepatenkinamo paraiškų ekspertizių ir veislių techninio patikrinimo atlikimo bei kitiems su veislių teisine apsauga susijusiems klausimams nagrinėti ir spręsti žemės ūkio ministras sudaro penkių narių Apeliacinę tarybą ir paskiria jos pirmininką. Apeliacinė taryba sudaroma 3 metams iš Žemės ūkio ministerijos, žemdirbių ne pelno organizacijų ir mokslo įstaigų atstovų.

2. Apeliacinė taryba veikia pagal žemės ūkio ministro patvirtintus nuostatus.

3. Apeliacinės tarybos sprendimai Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui yra privalomi.

38 straipsnis. Sprendimų priėmimo, apskundimo ir skundų nagrinėjimo tvarka

1. Saugomų veislių sąrašo tvarkytojo sprendimų apskundimo terminai ir tvarka, taip pat nustatytų paraiškos trūkumų pašalinimo, sprendimų priėmimo ir pranešimo apie priimtus sprendimus, gautų bei atsiimtų skundų pateikimo terminai nustatomi Saugomų veislių sąrašo nuostatuose.

2. Saugomų veislių sąrašo tvarkytojo sprendimai skundžiami Apeliacinei tarybai, o Apeliacinės tarybos sprendimai – teismui.

DEVINTASIS SKIRSNIS TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

39 straipsnis. Tarptautinės sutartys

Jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys nustato kitokius negu šis Įstatymas augalų veislių apsaugos reikalavimus, taikomos Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių normos.

40 straipsnis. Tarptautinis bendradarbiavimas

Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas bendradarbiauja su kitų valstybių institucijomis, keičiasi informacija ir dokumentais dėl veislių apsaugos, atlieka kitus veiksmus tarptautiniams įsipareigojimams vykdyti.

DEŠIMTASIS SKIRSNIS ATSAKOMYBĖ UŽ AUGALŲ VEISLIŲ APSAUGOS PAŽEIDIMUS

41 straipsnis. Atsakomybė už Įstatymo pažeidimus

Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę šio Įstatymo reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

VIENUOLIKTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

42 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Įstatymas įsigalioja nuo 2002 m. balandžio 1 d.

43 straipsnis. Įstatymų pripažinimas netekusiais galios

Nuo 2002 m. balandžio 1 d. pripažįstami netekusiais galios:

- 1) Lietuvos Respublikos augalų veislių apsaugos ir sėklininkystės įstatymas (Žin., 1996, Nr. [101-2301](#));
- 2) Lietuvos Respublikos augalų veislių apsaugos ir sėklininkystės įstatymo 3, 6, 17, 18, 19, 20, 24, 25 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymas (Žin., 1997, Nr. [59-1364](#));
- 3) Lietuvos Respublikos augalų veislių apsaugos ir sėklininkystės įstatymo 23 straipsnio pakeitimo įstatymas (Žin., 2001, Nr. [39-1349](#)).

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS